

A temető a bánya területén megközelítőleg É-D-i irányban keresztülhúzó, homokos altalajú dombvonulaton, illetve annak ÉK-i, agyagos altalajú lejtőjén helyezkedik el. A kutatáselvényekben megtalált sírok közül azok, melyek a temető jelenleg is megmaradt részének ÉK-i és DK-i szélét jelzik, valószínűleg valóban a temető ÉK-i és DK-i szélső sírjai lehetnek. A bányaterület ÉK-i és DK-i részét ugyanis újkori homokkitermeléssel nem, illetve csak kis mértékben bolygatták meg. Azonban elképzelhető, hogy ÉNy, Ny és DNy felé a temető kiterjedése eredetileg nagyobb volt. A próbafeltárás eredményeként egyértelművé vált, hogy a tervezett bánya vizsgált területét érintő régészeti lelőhelyek kiterjedése nagyságrendileg nagyobb a felszíni leletek alapján körvonalazottnál, elhelyezkedésük is más a felszíni leletekhez képest. Emellett a próbafeltárás során csak avar kori telep- és sírleletek kerültek elő. Óskori telepre utaló objektumokat nem találtunk. Csak a megelőző feltárás elvégzése, a leletanyag részletes elemzése révén dönthető el egyértelműen, hogy a bánya vizsgált területén lévő telep és temető ugyanazon avar kori közösség lakóhelye és temetkezési helye-e.

TÓTH KATALIN

158. Hódmezővásárhely, Kotacpart, Bodzási út, Vata-tanya

(Csongrád megye) U

2008. április 9-én a Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ munkatársai régészeti felügyeletet biztosítottak a Vata-tanya (Hrsz.: 01153/10) villamosenergia-ellátásához kapcsolódóan a 2. és a 3. sz. légvezeték tartó oszlopok helyén. Ekkor a tanya melletti friss szántásban nagy mennyiségű őskori edénytöredéket figyeltünk meg; az oszlophelyek kézi erővel történő mélyítésekor nagy mennyiségű kora újkőkori (Körös-kultúra) edénytöredék került elő. A terület a környezetéből magasan kiemelkedő, hosszan elnyúló magasparton található, egy egykori ősfolyó medrének ÉNy-i kiemelkedő részén. A május 5-9. között végzett megelőző feltáráson a két oszlop helyén összesen 2 kora újkőkori (Körös-kultúra) gödröt, illetve ezek részleteit tártuk fel. A gödörből nagy mennyiségű edénytöredék, állatcsont, kagyló, csiga, agyagnehezék és kőeszköz került elő. A harmadik oszlophely a tanyát övező kerítés DNy-i oldalánál található. Az oszlophely DK-i részén kisméretű gödör feltárta jelentkezett a felszíntől 60 cm-re. A sekély, ívelt oldalú, ívelt aljú gödör D-i részét újkori beásás bolygatta meg, többi részéből őskori edénytöredékek kerültek elő.

TÓTH KATALIN

159. Hőgyész, Hosszú-völgy

(Tolna megye) Kő

Helyi adatközlő nyomán Dúzs ÉK-i széléhez közel, a Kapos menti dombtetőn kb. 30×30 m-es területen közepes sűrűségben téglá- és kőtöredékeket, valamint

embercsontot figyeltem meg a nedves tarlóban 2008. október 24-én. A faluhely kiterjedésének megállapítására nem volt lehetőségem, elmondás szerint a lelőhely átnyúlik a dúzsi határba is. A lelőhely a középkori Dúzs helyével azonos.

K. NÉMETH ANDRÁS

160. Igal határa

(Somogy megye) Ró, Kő

2008. február 22-én több lelőhelyen végeztem terepbejárást.

Csuhusi-rét: A középkori Dada falu Igaltól DK-re feküdt, ahol több földrajzi név emlékeztet a településre. Templomának helyére a Pusztaszentegyház (Szentegyházi-dűlő) helynév utal. A Somogyszil-Igal országúttól D-re eredő patak Ny-i felén, egy D felé előrenyúló földnyelven szürke és vörös foltokból római házikerámiát gyűjtöttem a száraz szántásban.

Pusztaszentegyház (Szentegyházi-dűlő): A Csuhusi-réttel szemben, a patak K-i felén kb. 500 m hosszan kis sűrűségben középkori cserepeket találtam, de a templomot nem sikerült azonosítanom.

K. NÉMETH ANDRÁS

161. Igal határa

(Somogy megye) Ő, B, Ró, Á, Kk

2008. április 18-án a település DK-i részén lévő Rozbéli-vízfolyás mellett végeztünk terepbejárást.

Csuhusi-dűlő: A Rozbéli-vízfolyás Ny-i oldalán, az É-D irányú enyhe lejtőjű domb K-i lejtőjén helyezkedik el a lelőhely. Szóbeli közlés alapján itt korábban két téglasírt szántottak szét, melléklet nem volt. A lelőhelyen csak római kori kerámiatöredékeket, érmét, vascsatát és vas nyílhegyet találtunk, ez alapján a temető római kori.

Kerületi-dűlő: A Rozbéli-vízfolyás túlsó, K-i oldalán, nagy kiterjedésű őskori, római kori és középkori lelőhely van. Az őskori (urnamezős kultúra) leletek a terület D-i részéről, a római kori az É-i és D-i részről, a középkoriak az egész lelőhelyről, illetve erőteljesen a középső részről kerültek elő. A lelőhely É-i irányban, a Pusztaszentegyház határrészben is folytatódik, ezt nem tudtuk bejárni.

Pille-réti-dűlő: A vízfolyás Ny-i oldalán, egy É-D irányú enyhe lejtőjű domb K-i lejtőjén található a nagy kiterjedésű Árpád-kori lelőhely (12-14. sz.), melynek É-i részén két III. Béla-érmét is találtunk, szórányosan 1-2 őskori? kerámiatöredék is előkerült. A lelőhely déli részét nem tudtuk bejárni, itt szóbeli közlés alapján középkori templom is található.

Munkatársak: Cserép Tamás és Nyári Zsolt.

HONTI SZILVIA – NÉMETH PÉTER GERGELY

162. Igrici, Bikás-tó-dűlő

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, Á

2008. április 21-én helyszíni szemlét végeztem a dűlő

területén, ahol Ny-i tájolású, alacsony homokhátak találhatóak, melyeket Ny-ról a Rigós medre határol. A homokhátaknak a Rigóssal való találkozási sávjában, az egykori Rigós-magasparton, 50–150 m-es szélességben folyamatosan újkőkori kerámialeletek kerültek elő, valamint elszórtan néhány Árpád-kori kerámia. A felszín teljesen fedetlen volt. A felületen található laza homoktakaró ellenére is közepes felszíni leletsűrűséget lehetett megállapítani.

PUSZTAI TAMÁS

163. Iregszemcse-Vadómás, Kukukk-dűlő, Nyárfás

(Tolna megye) Ró, Kö

A középkori Csehi falu templomának romjait a 19. században többször említik. Az Iregszemcsetől Ny-ra folyó Muti-patak Ny-i oldalán kb. 300 m hosszan középkori lelőhelyet azonosítottam, kemencékre utaló égett, paticsos foltokkal (Vadómás). A faluhely az országúttól D-re (Nyárfás) és a patak K-i oldalán is folytatódik (Kukukk-dűlő). 2008. március közepi terepbejárásomon utóbbi DNy-i részén az országúttól É-ra kb. 50 m-re, kb. 30×20 m-es területen törmelék – közte néhány római téglatöredék – jelezte a templom helyét.

K. NÉMETH ANDRÁS

164. Jánossomorja, Haas utca 1.

(Győr-Moson-Sopron megye) U, Ró

2008. június 23. és október 29. között régészeti szakfelügyeletet láttam el a telken (Hrsz.: 0161/88), beruházás földmunkáinál. A fejlesztési terület a településtől K-re, a 86. sz. főút É-i oldalán terül el. A tervezett üzemterület közvetlen közelében, attól É-ra már ismert régészeti lelőhely található: Felső-Újszegés. A szakfelügyelet megelőzően az üzemterületen és környékén végzett bejárás folyamán őskori és római kori felszíni leletanyag került elő. A terepi vizsgálat alapján a Felső-Újszegés lelőhely erre a telekre is kiterjed.

A szakfelügyelet során az É-i üzemncsarnok és a szikkasztógödör területén 17 objektum került elő: agyagkitermelő gödröket, cölöplyukakat és más ismeretlen rendeltetésű gödröket tártunk fel. A 14. sz. objektumból 3 őskori oldaltöredék és apró paticsdarabok kerültek elő. A 16. sz. objektum szintén paticszemeket és állatcsonttöredékeket tartalmazott. A többi objektumból leletanyag nem került elő.

A leletanyag a mosonmagyaróvári Hansági Múzeumba került.

TAKÁCS KÁROLY

165. Jánossomorja határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ó, Á

Jánossomorja külterületén a szélerőmű-beruházás több régészeti lelőhelyet érintett. Az erőművek és a hozzájuk vezető utak alapozása, valamint a villamos kábelek fek-

tetése során végzett földmunkáknál láttam el régészeti szakfelügyeletet 2008. május 23. és június 20. között. A szélerőművek kör alakú alapozási területe mintegy 20–30 m átmérőjű, a szerelőterület hozzávetőlegesen 40×30 m nagyságú volt. A kábelárkok szélessége többnyire 50, mélységük 80–150 cm. A tornyokhoz vezető utak 4 m széles nyomvonalán általában 20–40 cm mélységben szedték le a humuszt.

A szakfelügyelet során 12 régészeti objektum került elő: őskori, Árpád-kori, valamint ismeretlen korú gödröket, tárolóvermeket, kisebb-nagyobb árkokat, továbbá egy ismeretlen korú lócsontvázat tártunk fel. Az objektumok a J3, J4 és a J5 szélkerék felé vezető kábelárkokban kerültek elő. Az erőművek alapozásánál és az útnyomvonalak humuszolásánál régészeti jelenséget nem észleltem.

A leletanyag a mosonmagyaróvári Hansági Múzeumba került.

TAKÁCS KÁROLY

166. Kadarkút, Cinci-patak mente

(Somogy megye) Ó?, Ró?, Kö

A Cinci-patak Ny-i oldalán nagy kiterjedésű lelőhelyet jártunk be 2008. február 28-án. Két kovaszilánk, két őskori? és két római kori? kerámiatöredék mellett sok középkori kerámiatöredéket gyűjtöttünk. A lelőhely K felé, a házak kertjében is megtalálható, a Ny-i részen a patak szélét kísérő magaspartig. A patak túlsó, K-i oldalát nem jártuk be, de a rész erősen meredek, valószínűleg a lelőhely nem nyúlik át.

Munkatárs: Nyári Zsolt.

NÉMETH PÉTER GERGELY

167. Kajászó, Temető utca

(Fejér megye) B, Kö

2008. július 28-án bejelentést kaptunk a Szent István király Múzeumba, hogy a jelenleg használatban lévő temető mögötti dűlőút (Temető utca folytatása) felszínén az elmúlt napok heves esőzéseit követően emberi csontok kerültek felszínre. A leletmentést 2008. július 29–31. között végeztük el. Három sírt tártunk fel, melyek valószínűleg ahhoz a középkori templom temetőjéhez tartoznak, melynek falkiszedési árkait 1973-ban Csukás Györgyi figyelte meg.²⁴ A sírok betöltéséből előkerült bronzkori kerámiatöredékek jelenlétét a kb. 150–200 m távolságra fekvő Kajászó, Várdomb nevű bronzkori lelőhely magyarázza.

A leletanyag a székesfehérvári Szent István király Múzeumba került.

Munkatársak: Simonyi Erika régész, Benke András, Németh Gergely ásatási technikusok.

SCHILLING LÁSZLÓ

²⁴ SZIKM Rég. Ad. 925.